

مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی
کلانشهر تبریز

دیدگاه مرکز درباره

آسیب‌شناسی آموزه‌های حقوق و تکالیف شهروندی

در شهرداری تبریز

شماره: ۱۰۹-۶/م/پ | تاریخ: ۱۴۰۲/۴/۷

متن (PDF) از طریق سایت مرکز به نشانی rctbz.tabriz.ir قابل دریافت است.
آدرس: خیابان توانیر، اول خیابان شفیق‌زاده، جنب فرهنگسرای شهید بهشتی

دیدگاه مرکز دربارهٔ
آسیب‌شناسی آموزه‌های حقوق و تکالیف شهروندی
در شهرداری تبریز

شماره: ۱۰۹-۶/م/پ | تاریخ: ۱۴۰۲/۴/۷

حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به مرکز پژوهش‌های شورای شهر تبریز است.
متن (PDF) از طریق سایت مرکز به نشانی rctbz.tabriz.ir قابل دریافت است.
آدرس: خیابان توانیر، اول خیابان شیخ‌زاده، جنب فرهنگسرای شهید بهشتی

عنوان اصلی: دیدگاه مرکز درباره آسیب‌شناسی آموزه‌های حقوق و تکالیف

شهروندی در شهرداری تبریز

پدیده‌آور: سهیلا صفری بهروز

ناظر: معاونت پژوهشی مرکز

نوع و شماره: دیدگاه (۲۴)

شماره: ۱۰۹-۶/م/پ | تاریخ: ۱۴۰۲/۴/۷

متن (PDF) از طریق سایت مرکز قابل دریافت است

دریافت نظر و پیشنهاد: rctc@tabriz.ir | ۰۴۱-۲۱۰۴۰۹۰۰

آدرس: خیابان توانیر، اول خیابان شفیع‌زاده، جنب فرهنگسرای شهید بهشتی

مقدمه

شهرداری یکی از مهم‌ترین نهادهای شهری به‌ویژه در کلان‌شهرها است و مسئولیت‌ها و وظایف زیادی بر عهده دارد که می‌تواند در زندگی شهروندان تأثیرات زیادی داشته باشد. این نهاد عمومی غیردولتی موظف است، ضمن رعایت حاکمیت قانون بر حقوق شهروندان، مؤلفه‌های حقوق شهروندی از جمله حقوق مدنی، سیاسی و اجتماعی را نیز رعایت کند. علاوه بر این، شهرداری به‌عنوان مهم‌ترین رکن اجرایی مدیریت شهری، با داشتن امکانات و ویژگی‌های خاص خود می‌تواند با ارائه آموزش‌های اصولی و هدفمند از طریق سیاست‌گذاری صحیح، بهره‌مندی از مریبان متخصص و به‌کارگیری روش‌های مختلف آموزشی در خصوص بسیاری از مشکلات شهری که ناشی از اطلاع اندک شهروندان نسبت به حقوق و مسئولیت‌هایشان است به آنها پایان دهد و گامی مؤثر در ارتقای فرهنگ حقوق شهروندی بردارد.

۱- تعریف مفاهیم

۱-۱- شهروندی^۱:

رابطه موجود میان یک شخص طبیعی و یک جامعه سیاسی موسوم به دولت است که بر اثر آن اولی ملزم به وفاداری و دومی موظف به حمایت است. از دیدگاه جامعه‌شناختی، شهروندی بیشتر به‌عنوان مجموعه‌ای از کنش‌های فرهنگی، نمادین، سیاسی و اقتصادی دانسته می‌شود که هویت فردی و عضویت اجتماعی را بازتاب می‌بخشد. در این تلقی، عضویت اجتماعی و هویت فردی واجد مناسباتی فرهنگی در ارتباط با مقوله شهروندی و فرهنگ مدنی است که می‌توان آن را به‌عنوان حوزه کنش شهروندی دانست که در شکل نهایی، رفتار افراد را در قالب مجموعه‌ای از ارزش‌ها و فضیلت‌های عمومی کدبندی می‌نماید. در این راستا جامعه شهری نیز، شهروندان را به ابزار دانش و درک مهارت‌ها، نگرش‌ها، ارزش‌ها و گرایش‌ها مجهز ساخته و آنها را قادر می‌سازد تا مشارکتی فعالانه و معقول در سطح جامعه شهری به عهده بگیرند. این آموزش‌ها معمولاً با سه هدف کلی انجام می‌گیرد. آموزش درباره شهروندی، آموزش به‌منظور شهروندی و آموزش از طریق شهروندی.

۱-۲- حقوق شهروندی^۲:

حقوق شهری، مجموعه قوانین، قواعد و مقرراتی است که روابط متقابل شهروندان و نهادهای شهر را در امر محلی و شهری تنظیم نموده و حقوق تکالیف ناظر بر شوراها، شهرداری‌ها و سایر نهادهای شهری را تبیین می‌نماید. حقوق شهروند به‌عنوان یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های حقوق فردی و معرف نابرابری حقوق، سهم به‌سزایی در احساس عدالت اجتماعی و در نهایت توسعه سیاسی دارد که با ادامه روند خود، ارکان اصلی توسعه پایدار را در نظام و دولت کامل خواهد کرد.

۱-۳- فرهنگ شهروندی:

فرهنگ شهروندی مجموعه‌ای از ارزش‌ها، نگرش‌ها و باورهای مشترک بنیادی است که باید‌ها و نبایدهای رفتاری افراد به‌عنوان شهروندان را سامان می‌دهد. این فرهنگ دربردارنده قوانین مشترک بنیادی است که احساس تعلق، احترام به میراث مشترک و همچنین تشخیص حقوق و تعهدات شهروندی را شکل می‌دهد. در واقع فرهنگ شهروندی، نوع زندگی انسان را در شهر تعیین می‌کند و با توجه به موقعیت، کارکرد یا وظیفه اجتماعی که بر آن محول شده، بررسی می‌شود.

^۱ Citizenship

^۲ Citizen right

۲- طرح مسئله

نظام آموزش در جامعه شهری در اشکال رسمی و غیررسمی به‌عنوان محوری‌ترین اصل با مشکلات زیادی مواجه است، از جمله: عدم وجود جامعیت در آموزش، فقدان راهکارهای جلب مشارکت شهروندی، ابهام در حقوق، تکالیف و وظایف متقابل شهروندان و شهرداری که دست‌اندرکاران امر آموزش را با پراکندگی و گسیختگی اهداف و مقاصد روبه‌رو کرده است.

بسیاری از ناهنجاری‌ها و اتفاقات و رخداد‌های منفی و نامطلوبی که به‌صورت روزمره توسط شهروندان در شهرهای مختلف کشور و در ابعاد و عرصه‌های گوناگون صورت می‌گیرد، ناشی از عدم اطلاع و شناخت شهروندان با مفاهیم و حقوق شهروندی خود است که این موضوع ارتباط مستقیمی با غفلت مسئولان نسبت به جدی گرفتن مقوله آموزش شهروندی دارد. آمارهای رسمی و غیررسمی از تخلفات رانندگی در معابر شهری، تخریب فضای سبز، رفتارهای نامناسب در واحدهای آپارتمانی و اماکن عمومی و... همگی گواه بر عدم موفقیت مدیریت شهری در ارائه آموزه‌های شهروندی است. آموزش شهروندی نباید مقطعی و به‌صورت گنجانیدن مفاهیم آن در کتاب‌درسی یا ساخت کلیپ و تیزر و تراکت و... باشد، بلکه دستگاه‌های متولی باید با برنامه‌ریزی جامع این آموزش‌ها را طبق یک سند به‌صورت مرحله‌به‌مرحله به اجرا درآورده و آن را نهادینه کنند تا آموزش شهروندی به یک شعار با شمایل تبلیغاتی در نیاید.

گرچه برنامه‌های آموزش شهروندی سال‌هاست در مراکز فرهنگی شهرداری‌های کشور از جمله شهر تبریز اجرا می‌شود؛ اما این آموزش‌ها تا چه میزان بر ارتقای دانش حقوق و تکالیف شهروندی و تغییر رفتار متناسب با زندگی جمعی شهروندان مؤثر بوده است و آیا این آموزش‌ها از نیازسنجی آموزشی، طراحی و تدوین برنامه‌های آموزشی، اجرا و ارزشیابی برخوردار هستند؟ باتوجه‌به موارد فوق، این گزارش به دنبال آسیب‌شناسی و بررسی علل ناکارآمدی این آموزه‌هاست.

۳- ضرورت و الزامات قانونی

مشکلات مختلفی که شهرها به علت عدم احساس تعلق شهروندان به شهر علی‌الخصوص کلان‌شهرها و یا فقدان آموزش مطلوب حقوق و مسئولیت‌های شهروندی با آنها روبرو هستند، ضرورت سیاست‌گذاری‌های کلان در نهادهای ذی‌ربط از جمله شهرداری‌ها در زمینه آموزش حقوق و تکالیف شهروندی را دوچندان می‌کند. بررسی فعالیت‌ها و برنامه‌های فرهنگی و اجتماعی شهرداری‌ها نشان از عدم سیاست‌گذاری صحیح در امر آموزش شهروندی دارد. شهرداری بدون سیاست‌گذاری کلان در جلب مشارکت فعال شهروندان جهت پیشبرد امور و حل معضلات فرهنگی، اجتماعی و زیستی هرگز موفق نخواهد بود، زیرا بدون آموزش هدف‌مند شهروندی در جهت آشناسازی شهروندان با حقوق، وظایف و مسئولیت‌هایشان زمینه و بستر مناسبی برای توسعه فرهنگی و برقراری نظم و امنیت در جامعه فراهم نخواهد شد؛ لذا می‌بایست آموزه‌های شهروندی با توجه به اولویت‌ها و مطابق با نیازهای فرهنگی شهروندان به طور مستمر و با استفاده از روش‌های نوین و متنوع ارائه شوند.

در این راستا قوانین و مقررات شهری را می‌توان به‌عنوان یکی از مهم‌ترین نقاط اتصال بین مدیریت شهری و شهروندان قلمداد نمود. به بیان دیگر، عناصر اصلی مدیریت شهری در پرتو قوانین و مقررات شهری ضمن تعریف نقش برای خود و سایر اعضا می‌توانند شهروندان را در اداره امور شهر مشارکت دهند و مفهوم شهروندی را محقق سازند. شورای اسلامی شهر نهاد قانون‌گذار برای شهرداری محسوب می‌شود، باوجوداینکه در قانون شوراها اسلامی هیچ اشاره‌ای از حقوق شهروندی و آموزش آن به میان نیامده است. اما در سال‌های اخیر شاهد توجه حداقلی شورای اسلامی شهر تبریز به آموزه‌های حقوق و تکالیف شهروندی هستیم. به‌طوری که در برخی از مصوبات خود، شهرداری را در خصوص ارائه آموزه‌های حقوق، مسئولیت‌ها و تکالیف شهروندی ملزم

می‌نماید، همچنین در، احکام برنامه راهبردی - عملیاتی شهرداری تبریز (۱۳۹۸ - ۱۴۰۲) کاهش نابرابری‌های فضایی و توزیع عادلانه امکانات شهری در تمام زمینه‌ها یکی از سیاست‌های کلی این برنامه است. این در حالی است که در ماده ۵۵ قانون شهرداری نیز برخی از وظایف، با تصویب قوانین و مقررات بعدی، به‌طور کلی از صلاحیت شهرداری خارج شده و یا شهرداری برای انجام مطلوب آنها با نهادهای دیگر همکاری می‌کند. بررسی قانون شهرداری فقدان مفهوم شهروندی و آموزش شهروندی را نمایان می‌سازد. یکسان تلقی کردن شهروند و شهرنشین در گفتمان حقوقی حاکم بر قانون شهرداری نشانه این امر است که قانون شهرداری‌ها نه تصریحاً و نه تلویحاً روح شهروندی و معنا و مفهوم آن را که در قوانین شهرداری‌های جوامع پیشرفته تبلور یافته نمودار نساخته و همانند قانون کشورهای پیشرفته به رابطه دوسویه شهرداری و شهروندان و حقوق و وظایف آنها توجه نکرده است، اگرچه در منشور حقوق شهروندی (مصوب هیئت دولت) دستگاه‌های اجرایی ملزم به اجرای مفاد این منشور هستند. بدیهی است با توجه به نقش و اهمیتی که مدیریت شهری در شکل‌دادن به جامعه مدنی محلی و آموزش شهروندی دارد، نظام حقوقی کشور باید ظرفیت‌های لازم را جهت بسترسازی قانونی در زمینه شهروندی و آموزش حقوق و تکالیف شهروندی توسط شهرداری‌ها را بیش‌ازپیش گسترش دهد.

۴- اهداف

۴-۱- هدف اصلی:

ارتقای دانش شهروندان در خصوص حقوق و تکالیف شهروندی به‌منظور تقویت بینش زندگی جمعی و احترام به نیازهای جمعی در مقابل فردگرایی و بسترسازی جهت تعاملات هدف‌مند اجتماعی.

۴-۲- اهداف فرعی:

- * تقویت اعتماد شهروندان به‌نظام مدیریت شهری؛
- * ایجاد عدالت در برخورداری از فرصت‌ها و امکانات؛
- * تقویت ساختار شهروندی از طریق استقرار نظام حقوق، تکالیف بین شهروندان و مدیران شهری؛
- * مشارکت‌جویی و افزایش میزان اثرگذاری شهروندان در بهبود امور شهر.

۵- بخشی از ابعاد حقوق شهروندی با استناد به منشور حقوق شهروندان (مرتبط با شهرداری)

۱. حق حیات، سلامت و کیفیت زندگی
۲. حق کرامت و برابری انسانی
۳. حق آزادی و امنیت شهروندی
۴. حق مشارکت در تعیین سرنوشت
۵. حق اداره شایسته و حسن تدبیر
۶. حق دسترسی به اطلاعات برای شهروندان

۷. حق حفظ حریم خصوصی
۸. حق دسترسی و مشارکت فرهنگی
۹. حق محیط‌زیست سالم و توسعه پایدار
۱۰. حق آموزش و پژوهش
۱۱. حق اشتغال و کار شایسته
۱۲. حق مالکیت
۱۳. حق مسکن
۱۴. حق تشکیل و برخورداری از خانواده

۶- آموزش‌های شهروندی در شهرداری‌ها (تاریخچه)

اداره کل آموزش و مشارکت‌های اجتماعی شهرداری تهران در اوایل سال ۱۳۸۵ راه‌اندازی شد و متعاقباً، سایر کلان‌شهرها نیز فعالیت‌های فرهنگی اجتماعی و آموزشی را آغاز کردند. معاونت امور اجتماعی و فرهنگی یکی از معاونت‌های تخصصی شهرداری تبریز با استناد به اسناد بالادستی از جمله قانون اساسی، قانون شوراهای اسلامی شهر و قوانین موضوعی مصوب، با وظایف و مأموریت‌های کلان شامل تهیه و توزیع محصولات و خدمات فرهنگی و اجتماعی، شبکه‌سازی و جلب مشارکت‌های اجتماعی، آموزش و توانمندسازی و توسعه زیرساخت‌های فرهنگی و اجتماعی شهر تبریز در سال ۱۳۸۷ فعالیت خود را آغاز کرد. با راه‌اندازی و یا توسعه مراکز فرهنگی و خانه‌های سلامت، عمده فعالیت‌های معاونت امور اجتماعی و فرهنگی به آموزش‌های شهروندی در قالب برگزاری نمایشگاه‌های تخصصی، جلسات آموزشی در مراکز فرهنگی و یا برگزاری برنامه‌های فرهنگی در مناسبت‌های ملی و مذهبی اختصاص یافت. گرچه آموزش‌ها از انسجام لازم برخوردار نبوده و بدون نیازسنجی و هدف‌گذاری انجام می‌شد؛ اما تا حدودی توانست تغییر نگرشی در شهروندان نسبت به مجموعه صرفاً خدماتی شهرداری، ایجاد نماید. از سال ۱۳۹۳ باهمت معاون امور اجتماعی و فرهنگی وقت، سرفصل‌های آموزش‌های شهروندی باهدف ارتقای دانش شهروندان در حوزه‌های مختلف، توسط کارشناسان صاحب‌نظر واحدهای تخصصی مرتبط شهرداری تدوین و جهت اجرا به مناطق ده‌گانه ابلاغ شد، با وجود این، سابقه نسبتاً طولانی شهرداری تبریز در این موضوع، نتوانسته است تأثیر مثبتی در ارتقای مدیریت شهری و مشارکت شهروندی داشته باشد؛ لذا در زیر به بررسی اهم نقاط ضعف و قوت این آموزه‌ها می‌پردازیم.

۶-۱- نقاط قوت

۱. تخصیص اعتبار اختصاصی برای ارائه آموزه‌های حقوق و تکالیف شهروندی در بودجه سنوات؛
۲. بهره‌گیری از ظرفیت رسانه محلی رادیو شهر و برنامه تلویزیونی شهر تمیز؛
۳. ظرفیت ساختاری مراکز فرهنگی تابعه و خانه‌های سلامت؛
۴. ظرفیت نیروی انسانی متخصص در مراکز فرهنگی و خانه‌های سلامت با تخصص‌های مرتبط؛
۵. استقبال شهروندان از برنامه‌های مناسبتی ملی و مذهبی در پارک‌ها و استفاده از ظرفیت فضای مناسب هنری جهت انتقال آموزه‌های شهروندی با اهداف مشخص.

۶-۲- نقاط ضعف

۱. مهیا نبودن بسترهای سیاست‌گذاری، اقتصادی و مدیریتی در حوزه ارائه آموزه‌های حقوق شهروندی؛
۲. ضعف در برنامه‌ریزی و هدف‌گذاری آموزشی متناسب با فرهنگ عمومی شهر تبریز؛

۳. نبود دیدگاه واحد و تعریف روشنی نسبت به آموزه‌های حقوق و تکالیف شهروندی؛
۴. عدم تبعیت انتخاب محتوا از اصول خاص (غیرمرتبط و تکراری) و استفاده از شیوه‌های آموزشی بی‌تأثیر و فقدان آموزش مؤثر تسهیلگران، به علت عدم آشنایی کامل برنامه‌ریزان و کارشناسان آموزشی با مضامین و مصادیق حقوق شهروندی؛
۵. سیاست‌ها و محدودیت‌های مالی و انقباضی شهرداری و تأثیر آن بر کیفیت آموزش‌ها؛
۶. عدم استفاده از ظرفیت‌های بالقوه سازمان‌های مردم‌نهاد؛
۷. عدم تناسب در توزیع عادلانه مراکز فرهنگی در سطح شهر علی‌الخصوص محلات کم‌برخوردار؛
۸. اختصاص بخش عمده فعالیت‌های فرهنگی و هنری به برنامه‌های مناسبتی که جنبه آموزشی نداشته و صرفاً ویتربینی هستند؛
۹. کم‌توجهی به برگزاری نمایشگاه‌های موضوعی و تخصصی در سطح شهر.

۷- بحث و بررسی

شهرداری تبریز به‌عنوان نهاد تأثیرگذار در حوزه شهری، در جهت تعالی فرهنگ عمومی شهر از طریق ارائه آموزه‌های حقوق و تکالیف شهروندی می‌تواند با شناسایی و به‌کارگیری ظرفیت‌های مالی، ساختاری و نیروی انسانی متخصص، با استناد به قوانین بالادستی گام بردارد. با توجه به نقاط قوت و ضعف مطرح شده، در بودجه پیشنهادی سنوات قبل شهرداری تبریز، با وجود اختصاص مبالغی برای آموزش‌های شهروندی، برنامه‌های پیشنهادی در مناطق و سازمان‌ها بدین منظور، فاقد خلاقیت بوده و از الگوی یکسان برای تمام محلات شهر تبریز و نگاه تقویمی به حوزه آموزش پیروی می‌کنند و صرفاً برای مناسبت‌های ملی و مذهبی و به طور سلیقه‌ای، طراحی و اجرا می‌شوند. از طرفی محدودیت‌های مالی و سیاست‌های انقباضی نیز تأثیر منفی بر کیفیت و نحوه ارائه برنامه‌ها و آموزش‌ها دارند.

این در حالی است که رسانه‌های محلی از جمله رادیو شهر و برنامه تلویزیونی شهریمیز، استقبال شهروندان از برنامه‌های فرهنگی - تفریحی در بوستان‌ها و آموزشی در مراکز فرهنگی تابعه، فرصت مناسبی است که با مدیریت یکپارچه آموزشی بر اساس سرفصل‌ها و محورهای مشخص و هدف‌گذاری شده، آموزش‌ها به شیوه نوین و تأثیرگذار به طور مداوم به شهروندان ارائه گردد.

علاوه بر آن، توزیع نامتوازن مراکز فرهنگی در سطح شهر بخصوص در مناطق کم‌برخوردار، دسترسی به شهروندان این مناطق را محدود می‌سازد، لذا در ارائه آموزه‌های شهروندی می‌توان از ظرفیت سازمان‌های مردم‌نهاد نیز به دلیل ماهیت مردمی و تنوع و نوآوری در شیوه ارائه مطالب آموزشی استفاده نمود که در این خصوص مدیران فرهنگی و اجتماعی می‌بایست اهتمام جدی را داشته باشند.

۸- نتیجه‌گیری

مجموعه بررسی‌ها و مطالعات انجام‌یافته در حوزه آموزش‌های شهروندی، گویای فقدان «رویکرد مسئله‌محور» در طراحی و مدیریت این آموزش‌هاست؛ بنابراین لازم است در نخستین گام، مجموعه مسائلی که مدیریت شهری به نحوی با آنها مواجه است احصا و تدوین شود. برای این منظور، بخش‌ها و سازمان‌های مختلف مدیریت شهری می‌توانند به اعتبار تجربه و مأموریت‌های خود، به تنظیم صورت مسائل حوزه خود اقدام نمایند.

در گام دوم، این مسائل باید به دو دسته «مسائلی که از طریق آموزش قابل حل هستند» و «مسائلی که از شیوه‌های غیر از آموزش قابل حل هستند» تقسیم‌بندی شوند. واضح است که همه مسائل، لزوماً از طریق آموزش قابل حل نبوده و برای حل بخش مهمی از آنها، باید به امکان‌هایی نظیر تغییرات ساختاری و تصمیمات بنیادین رجوع کرد.

در گام سوم، باید مجموعه‌ی مسائلی را که می‌توانند از مسیر «آموزش» حل شوند، به دو دسته‌ی مسائل قابل حل از طریق آموزش شهروندان و مسائل قابل حل از طریق آموزش کارگزاران و مدیران طبقه‌بندی کرد. این فرایند، ما را به سمت برنامه‌ریزی هدف‌مند هدایت می‌کند که خود مستلزم سیاست‌گذاری روشن و مشخص در حوزه‌های مختلف است.

۹- پیشنهادها

۱. تدوین مدل آموزشی و بازنگری در سرفصل‌های آموزه‌های شهروندی با استناد به اسناد بالادستی از جمله وظایف شوراها و شهرداری‌ها؛
۲. مطالعه اثربخشی آموزه‌های حقوق و تکالیف شهروندی در شهرداری تبریز به‌عنوان پیش‌نیاز در جهت شناسایی نقاط ضعف و قوت آموزه‌ها؛
۳. جلب مشارکت شهروندان، نخبگان جامعه و نهادهای اجتماعی (دولتی، غیردولتی و خصوصی) و استفاده از ظرفیت سازمان‌های مردم‌نهاد و مراکز علمی و پژوهشی در تدوین و اجرای برنامه‌ها؛
۴. جامع‌نگری، انسجام و هماهنگی در طراحی برنامه‌ها و فعالیت‌های مرتبط با آموزه‌های شهروندی؛
۵. تأکید بر آموزش‌های غیرمستقیم و فعال، بهره‌گیری از قالب‌های هنری، فناوری‌های جدید، فضای مجازی و رسانه‌های نوین و سنتی در توسعه آموزش‌ها؛
۶. کاهش فعالیت‌های محدود و کم‌اثر و افزایش فعالیت‌های گسترده و مؤثر؛
۷. بخش‌بندی مناسب شهروندان و شناسایی علایق هر گروه نسبت به ارائه آموزه‌های شهروندی؛
۸. توجه به بافت فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی حاکم در مناطق و محله‌های مختلف شهری جهت ارائه برنامه‌ها.

با توجه به هزینه‌های زیست محیطی استفاده از کاغذ، اسناد مرکز پژوهش‌های شورای اسلامی فقط در قالب الکترونیک منتشر می‌شوند. متن کلیه اسناد، گزارش‌ها و طرح‌های پژوهشی تهیه شده در مرکز در وبگاه مرکز به نشانی: rctbz.tabriz.ir قابل دسترسی است. همچنین این متن‌ها در پرتال جامع مطالعات شهری ایران به آدرس icpus.tehran.ir بارگذاری شده است. لطفاً شما هم با چاپ نکردن این متن‌ها ما را در این زمینه یاری کنید.

اظهاری نظر رسمی مرکز در موارد ارجاعی از طرف شورای اسلامی شهر یا شهرداری تبریز	نظر رسمی
دیدگاه مرکز در موارد جاری شهری و نقد عملکرد و فعالیت‌های شهرداری و سایر دستگاه‌های اجرایی	دیدگاه
گزارش تخصصی مستخرج از کمیته‌ها، گروه‌های کانونی یا نشست‌ها	گزارش تخصصی
ارسال مطالب گزیده شده یا چکیده مطالب و گزارش‌های سایر مراکز پژوهشی یا نشست‌های خارج از مرکز	انتقال دانش
اظهاری نظر کارشناسی توسط افراد خبره که لزوماً مورد تأیید مرکز نیست	یادداشت
تبیین پیشنهاد، انتظار یا مطالبه کارشناسی یا مردمی	انعکاس
خلاصه مدیریتی طرح‌های مطالعاتی انجام شده در مرکز	خلاصه مدیریت
گزارش مستخرج از افکارسنجی عمومی یا موردی	افکارسنجی
گزارش تجربیات حوزه مدیریت شهری سایر شهرهای داخل و خارج کشور یا گزارش تجربه‌نگاری مدیریت شهری	تجربه مدیریت
بیان مسئله یا طرح سؤالاتی در خصوص مسائل جاری شهر از مدیریت شهری و درخواست پاسخگویی	پرسمان
گزارش شناخت وضع موجود در قالب متن نقشه یا اینفوگرافی	شناخت شهر
آیین‌نامه‌ها، فرم‌ها، دفترچه‌های راهنما و سایر مستندات مربوط به شیوه فعالیت مرکز	اسناد مرکز

شهرداری تبریز به‌عنوان نهاد تأثیرگذار در حوزه شهری، در جهت تعالی فرهنگ عمومی شهر از طریق ارائه آموزه‌های حقوق و تکالیف شهروندی می‌تواند با شناسایی و به‌کارگیری ظرفیت‌های مالی، ساختاری و نیروی انسانی متخصص، با استناد به قوانین بالادستی گام بردارد. با توجه به نقاط قوت و ضعف مطرح شده، در بودجه پیشنهادی سنوات قبل شهرداری تبریز، با وجود اختصاص مبالغی برای آموزش‌های شهروندی، برنامه‌های پیشنهادی در مناطق و سازمان‌ها بدین منظور، فاقد خلاقیت بوده و از الگوی یکسان برای تمام محلات شهر تبریز و نگاه تقویمی به حوزه آموزش پیروی می‌کنند و صرفاً برای مناسبت‌های ملی و مذهبی و به طور سلیقه‌ای، طراحی و اجرا می‌شوند. از طرفی محدودیت‌های مالی و سیاست‌های انقباضی نیز تأثیر منفی بر کیفیت و نحوه ارائه برنامه‌ها و آموزش‌ها دارند.

مجموعه بررسی‌ها و مطالعات انجام‌یافته در حوزه آموزش‌های شهروندی، گویای فقدان «رویکرد مسئله‌محور» در طراحی و مدیریت این آموزش‌هاست؛ بنابراین لازم است در نخستین گام، مجموعه مسائلی که مدیریت شهری به نحوی با آنها مواجه است احصا و تدوین شود. برای این منظور، بخش‌ها و سازمان‌های مختلف مدیریت شهری می‌توانند به اعتبار تجربه و مأموریت‌های خود، به تنظیم صورت مسائل حوزه خود اقدام نمایند. در گام دوم، این مسائل باید به دو دسته «مسائلی که از طریق آموزش قابل حل هستند» و «مسائلی که از شیوه‌های غیر از آموزش قابل حل هستند» تقسیم‌بندی شوند. واضح است که همه مسائل، لزوماً از طریق آموزش قابل حل نبوده و برای حل بخش مهمی از آنها، باید به امکان‌هایی نظیر تغییرات ساختاری و تصمیمات بنیادین رجوع کرد.

در گام سوم، باید مجموعه مسائلی را که می‌توانند از مسیر «آموزش» حل شوند، به دو دسته مسائل قابل حل از طریق آموزش شهروندان و مسائل قابل حل از طریق آموزش کارگزاران و مدیران طبقه‌بندی کرد. این فرایند، ما را به سمت برنامه‌ریزی هدف‌مند هدایت می‌کند که خود مستلزم سیاست‌گذاری روشن و مشخص در حوزه‌های مختلف است.

